

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egyület” hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tanítóknak egész évre 6 korona

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számítanak. Nyilttér sora
50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6—8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Városfejlesztés.

Székelyudvarhely, szept. 9.

A városok hivatása nem elvont fogalom, hanem az állam jövőjének alakulásának alapvető feltétele. Egy város közléte nem pusztán a helyi érdekek kultuszának a tükré; hanem mérő eszköz, mely híven mutatja az állam kulturális, közgazdasági és szociális fejlettségének értékfokozatait. Egy-egy város meg-megújuló mozgalmának tényében tehát magának a kormány-nak is fel kell ismernie a törekvésnek azt a komolyságát, mely a helyi érdekek szférájából kibontakozva, a várost az állami élet fejlődésének nélkülözhetetlen tényezője gyanánt kívánja tekinteni

Sajnosan láttuk mind a mai napig, hogy munkára, fejlődésre való kezdeményezése ennek a városnak fenn nem ébresztett figyelmet, s innen van aztán, hogy míg a szomszéd székely városok az utóbbi évtized alatt bámulatos lépésekkel haladtak előre, addig Székelyudvarhely csak stagnált.

Azonban e héten olyas valami történt, a mi méltán tarthat igényt nemcsak az érdeklődésre, de az elismerésre is, mert a város fejlődésének olyan mérvben veti meg alapját, melyre számítani alig lehetett.

Arról van szó, hogy a törvényszék elhelyezésével kapcsolatosan a város tulajdonát képező sétatér melletti terület megnyitassék, még

pediglen olyan formán, hogy abból mi teher se háramoljék a város polgárságára.

Mi mindig szószólói voltunk e helyen annak, hogy a város eddigi fejlődése ma már nem felel meg a természetes fejlődés követelményeinek. Régebben midőn a kor kulturális viszonyai még nem tették lehetővé az elemi erővel folytatható sikeres küzdelmet, rendén való dolog volt, hogy a város közvetlenül a Küküllő partjai mentén, északdéli irányban s a balparti lejtőkön fejlődött s a folyó árterét képező jobbparti rész, mely mint sik terület a város fejlesztésre egyébként legalkalmasabb, beépítetlen maradt. Ma azonban, midőn az emberre nézve legdicsősége-sebb küzdelmet, az elemekkel való küzdelmet ebben az esetben minden nagyobb erőfeszítés nélkül is sikerre vezethetjük, igazán nincs annak értelme, hogy a Küküllő jobb partján lévő területet beépítetlenül hagyjuk, a város fejlődését természetellenes irányban kényszerítsük, a végeket a központtól eltávolítsuk, az erős forgalmu központ kifejlését késleltessük. Az egészséges városfejlődés koncentrikus körök szerint történik. A mi városunk fejlődési körvonala hosszukás félkört mutat. Meguyitni a fejlődésnek a kör jobb oldalát, a Küküllő jobb partját: ez az a cél, melyet az e héten tarott ankét megvalósítani akar. S ez az akarat való-sággá válhatik már a legközelebbi időben, ha azonos akaratra lehet általa birni a város képviselőtestületét.

Nem kell ide semmi egyéb, csak akarat.

Csak követni kell az ujjmutatást. S hisszük, hogy az ujjmutatásnak lesznek követői; mert ez a dolog olyan világos, olyan egyszerű minden nagyszabásu volta mellett is, hogy minden értelmes ember első szempillantásra is megérti miről van szó. Megérti mindenki, hogy a város tovább fejlődésének kérdése ez időszert egyet-len észszerű iránya annak a jobbparti sik területnek tervszerű beépítése, melyet építésre alkalmas talaja, a főtérhez való közvetlen közelsége, minden oldalról beépített határai, természeti szépségre kedvező elhelyezettsége, alakja a beépítésre predesztinál.

A terv szerint a barátok temploma előtti térből kiindulól, egy új utca lenne — mint új törvényhatósági ut — egyenes vonalban nyitandó a Küküllő folyón át a jelenlegi sétatér egy kis részének, valamint a jelenlegi állami csemetekertnek átmetszésével egészen a vasuti töltésig.

Az új utca egyik oldalának határvonalát képezné a barátok templomának és a klastromnak építési vonala, vagyis, ezen építési vonal egyenesben nyujtva a vasuti töltésig, lenne az utca egyik oldala. Másik oldala az ezen vonallal párhuzamosan, — mondjuk 16 méter szélességben képzendő vonal. Ezen 16 méter szélességből 3—3 méter jutna a kétoldali járdákra, 10 méter magának az utcestnek szélességeire.

Az ezen utcest jelenlegi szélességi vonalába eső, jobbára apróbb épületek, a mennyi-

Székely nyelvészet.

— Irta *Fülöp Sz. Lajos.* —

Kalán. A székely nép sohasem mondja kanál, hanem kalán. Csaknem bizonyos, hogy ebben is a székelynek van igaza.

Az országban sok Kalán nevezetű helység van: Pusztá Kalán, Kis-Kalán, Kalánbánya stb. El kell hiunünk, hogy ezek a községek a *kalán*-tól nyerték oly formám, mint Benkő József *Füle* falu nevét a fültől származtatja, mivel ugy fekszik a Kormos-völgyének felső szögletében, mint valami fül. Ugyanez állhat valamelyik erdélyi Kalán községről is, amennyiben fekvése kalánhoz hasonlít. A régi erdélyi írók és szótárak is kalánról beszélnek, amint közönségesen a székelyek használják.

Kövics, kövecs. A székely sohasem mondja kavics, hanem kövics vagy kövecs és pedig helyesen, mert itt egy kicsinyítő raggal bíró szó áll előttünk, melynek a *tó*- vagy *gyökszava* *kő* és nem *ka*. Innen van aztán *Kövishely*, *kövesgyűrű*, *kődobálás*, *kőház*, *kőrákás*, *kővezés*, *kővező* (lapidator).

Láthatni, hogy a *gyökszó* mindenféle képzésben ugyanaz marad, a kicsinyítő raggal is. Tehát helyesebb a székelyek *kövics* vagy *kövecs* használata, mint a hírlapok *kavicsa*. A Páriz Pápai nagyszótárban is *kövecs* és *kövecske* fordul elő.

Hengeredik — mondja a székely. *Gurul* — mondják szerteazét az országban. A székely felfogás a helyesebb, mert az újabb keletkezett *henger* szót is a székelység szókincséből formálták.

Századok óta mondják a Székelyföldön: *hengeritem*, *hengergek*, *hengergés*, *hengergetem*, de a *gurul* szót sohasem használták. Ez a *gurul*, az én felfogásom szerint, nem egyéb, mint a *hengerelés* folytán támadt *hang*-ból képzett szó, mint például: a *gyugi* (pálinka) is, mely az iváskor a torokban ész-

lelhető nyelési hang után van formálva. Ezt a *Rogarassy* és *Czuczor-féle* szótár is felemliti.

Uborka, *ugorka*, *huborka*, *iborka* név alatt ismeretes növényt a *székelyek* *kizárólag uborkának* mondják. A Királyhágón túl, főleg Budapesten leginkább az *ugorka* nevet használják.

Első tekintetre is meglátszik, hogy az *ugorka* szót a német *Gurke* után formálták. Én ebben is a székelységgel tartok, kik bizonyára őseiktől vették ezt a szót, melyet *Páriz Pápai séótára az uborka elnevezéssel említi fel*.

Ime, néhány példa arranéze, hogy az ősi székely népet, nyelve szerint is, keilő figyelemre méltassuk, mert a népelet és költészet elhanyagolásával szókincseink is pusztulni kezdenek.

Régi jeles íróink Faludi, Molnár, Páriz Pápai sok jó, népies szót, kifejezést tartottak fenn, amikor népünk eszejárását, tréfáját, jellemét, szokását, dalát, zenéjét, mondáit, kedves leleményességét figyelemre méltatták. Bartha Miklós is, a kitünő publicista, nem egy székely szót vitt be irodalmunkba. Ezek közül való a „világszép” is.

A nyelv szókincsét a nép beszédéből lehet leginkább összegyűjteni. Ezt tette Szenczi Molnár Albert a 17. század elején. Kövessük az ő és a régi *hasafias írók* példáit, különösen most, amikor íróink legnagyobb része kozmopolita jelszavakkal csinálja az „irodalmat”.

A mi tudós uraink még most is keveset törődnek a székelyekkel. Pedig az ujkori találmányokhoz, a vasuti, gyári idegen műszavak magyarosításához, egyes szavak kétes alakja, jelentősége meghatározásához, ipari és építészeti motívumokhoz stb. szükséges fogalmakat nyujtana és kicsoda gazdag bányát tárna fel a székelység szókincsé s életének megfigyelése.

A magyar nyelv ujjaészletésénél is közönyösen

vették és veszik a *székely népet*. Pedig *Bod Péter székely író*, Erdély Kazinczyja, már akkor irt magyarul, mikor a Kárpátok között alig hallatszott magyar szó máshol, mint a *szegény nép* kunyhójában. A „*Székelyek Szokásbéli Törvényeik*” (melyeket I. Ferdinánd biztosainak Dobó Istvánnak és Kendi Ferencnek mutattak be 1555. április 28-án az udvarhelyi gyűlésen) rövid, veidő magyarsággal van megírva oly időben, mikor Magyarországon ugyszólva aludt a nyelv szeretete.

Kállay Ferenc „*A Nemes Székely Nemzet Eredetéről*” irt könyvének 184. lapján egy okmányt közöl az 1564-ik évből (*Birói Perlekedésekben*), mely a székelyek tiszta magyar nyelvéről remek példát szolgáltat. *Még csak egyetlenegy latin szó sem fordul elő benne*. Pedig Vas Gereben az akkori magyar nyelvről így gunyolódik: *Appetitusom van patika nélkül. Pillulákat nem praescribáltam. A hypochondria nem familiáris nyavalyám...*

Cicero pedig így beszélne: *Diu hortyogavit Domine spectabilis Cicero! et si Hungariam meglátogatábit, atyafionos találgaturus erit, kik salonnám et paprikám solent falatozgatára...*

Nyelv nélkül nincs nemzet. A nyelv megőrzése, művelése legbiztosabb alapja a nép nemzeti életének.

Hogy a mi drága nyelvünk, irodalmunk, gondolkodásunk milyen kozmopolita, azt majd elcsevegem. Itt most csak azt jegyzem meg, mit Czirbusz Géza mond, hogy nyelvünk annyira szaturálva van árjaizsal, hogy eseményszámba jön manapság egy zamatot magyarsággal író stíliista és az embernek a tanyákra vagy a *székely hegyekre kell menekülnie, hogy el ne felejtessen magyarul írni s gondolkodni*.

Bizonyos, hogy a székely ember nyelve az irodalmi nyelvhez legközelebb áll.

(Folyt. következik.)

ben ez még nem történt meg, természetesen megvásárlandók, illetve közérdekből kisajátítandók lennének, a Küküllő folyóra pedig egy vas-híd lenne építendő.

A Küküllő folyón túl eső rét, vagyis a jelenlegi sétatérnek ezen ut céljaira igénybe veendő csekély része, a bérbe adott szántóföldek, valamint az ugyancsak bérbeadott csemeterkert, mind a város tulajdonát képező területek lévén, a Küküllőn túl eső fölterészeknél sem megvásárlásra, sem kisajátításra szükség nincsen, ezek fölött a város szabadon rendelkezhetik.

Ezen új utca megnyitásával a város a helyes irányu fejlődésben óriási lépést tesz előre. Első sorban egy olyan terület lesz a további építkezésekre felszabadítva, a mely eddig az ilyen célokra leendő igénybevételtől teljesen el volt zárva. A város fejlődése át-helyeztetnék ezen közvetlen közelben fekvő területre, s nem lenne kénytelen a Küküllő partján hosszan elnyúló vonalban egyfelől Bethlenfalva, másfelől a sósfürdő felé kinyulni. Kellően tágas és szabályosan parcellázott belső telkeket lehetne az új utca két oldalán és a távolabbi részeken elterülő földekből kihasítani, melyek a főtérhez való közel fekvésük folytán kétségtelenül keresett házhelyek lennének. Részben enyhítve lenne a városi építkezéseknek tulsufaltsága, mely, különösen tűzrendőri kivánalmak tekintetében, máris túllépte a megengedhetőség határait.

Az a feltétel, a melylyel ez a városrész megnyitást nyer, kárpótolt abban a meggyőződésben, hogy az a meglevő város némi rovására esik, a mennyiben szemben azzal, hogy az ott elhelyezést nyerő középületek, így: állami elemi iskolák, állami polgári leányiskola és kir. törvénytörvényes tanítói, tisztviselői kara ezen területen keres magának elhelyezést — Székelyudvarhely város határozottan fényes üzletet csinál. Az anketen kifejtett és megállapított program szerint ugyanis a város a törvénytörvényes céljaira 2335 □ ölet átenged abból a területből, mely most egy néhány száz koronát jövedelmez és fizet 40 ezer koronát, melylyel szemben tulajdonába megy a törvénytörvényes jelenlegi épülete, melyet 40—50 ezer korona átalakítással város házának szépen értékesít, továbbá ezzel kapcsolatosan kijelenti, hogy a kijelölt térre hidat nem épít, ellenben azt a kereskedelemügyi kormánytól várja a megnyitandó uttal egyetemben.

Ha ez az üzlet így lebonyolítható lesz, úgy Székelyudvarhely város, ismételjük, olyan fényes üzletet csinál, mely kárpótolja az előbb említett sérelemért.

Reményünk van, hogy a kormány felismeri törekvésünk komolyságát, mely kibontakozik a helyi érdekek szférájából. Erre enged következtetni az a körülmény, hogy az ügyet Haller János gróf főispán vette vaskezebe. Elédigi Székelyudvarhely az ország keleti véd-bástyájának nevezték tósztokban és székelymentés körében — ezzel aztán be is kellett ér-nünk. Végre most reményünk lehet, hogy a kormány csakugyan hónynak alá nyul és segítő kezét nyújt az állam eminens érdekeivel azonosuló céljaink eléréséhez.

BELFÖLD.

A népszámlálás költségei. A belügyminiszter Udvarhelyvármegye alispánjához az 1910. évi népszámlálás költségei ügyében körrendeletet intézett. E szerint a népszámláláshoz szükséges nyomtatványokat az állam szolgáltatja, azonban a kérdőpontok kitöltéséről a községek saját költségükön kötelesek gondoskodni. Ehhez képest a számláló biztosoknak,

továbbá az összeírási munkálatok felülvizsgálatával megbízandó községeknek díjazása, a fuvar és egyéb költségek a községeket fogják terhelni. A községeknek, illetve a városoknak kell viselniük a számláló biztosoknak és a községi vagy körjegyzőknek és egyéb népszámlálási felülvizsgálóknak járó díjakat és meg-térítéseket, a népszámlálás végrehajtásánál igénybe vett egyéb közreműködő munkások díjazását, a fel-vételi lapok és iverk kitöltésénél felmerülő irodai kiadásokat, csomagolási költségeket és minden egyéb a népszámlálás végrehajtása és a népszámlálási anyag betervezése körül felmerülő kiadásokat. A választói reform céljaira szükséges adatok kitöltéséért az államkincstár fogja megfelelő különdíjazásban részesíteni a számláló biztosokat és felülvizsgálókat. A községek terhére eső költségek fedezéséről az 1911. évi községi, illetve városi költségvetési elő-irányzatokban gondoskodni kell. A belügyminiszter felhívja az illetékes hatóságokat, hogy az 1911. évi költségvetési előirányzatnak előkészítésénél az emlitett népszámlálási kiadásokra tekintettel legyen.

Lövésztanfolyamok a vidéken. A belügyminiszter a honvédelmi miniszter megkeresésére, leirt a törvényhatóságokhoz, hogy a lövésztanfolyamok szervezését saját részükről is mozdítsák elő. Az ország több helyén a honvédelmi miniszter támogatásával rendszeres katonai lövésztanfolyamokat szerveznek, amelyekben az ifjak vasár- és ünnepponokon délután testedző gyakorlatokat végeznek, tornajátékot üznek, a katonai löfegyver szerkezetét s a célbalövést elméletileg és gyakorlatilag tanulják, továbbá általános és katonai szakismereteket terjesztő, férfias szellemet fejlesztő előadásokat hallgatnak. Az ifjuság ilyen nevelése minden irányban rendkívül nagy előnyökkel jár. Fejleszti az ifjak testét, értelmét, tudását és hazafias érzését. Beléjük oltja a rendszertudást és a fegyverem iránti érzéket, a főlebbvalók és a hatóságok iránt való tiszteletet és engedelmességet, a helyes közszellemet és bajtársiasságot és valamennyi ifjut előkészíti a katonai szolgálatra, melyet így nagyobb kedvvel és bizalommal kezdenek meg és sokkal jobb eredménnyel végezhetnek be. Honvédelmi és harcászati szempontból rendkívül nagy fontossággal bír minden államra, ha a fegyverforratásban és céllovásban már akkor kiképzik, mielőtt hadköteles sorba kerül.

KRÖNIKÁS JEGYZETEK.

Székelyudvarhely, szept. 10.
Szociális gondoskodás.

Félhivatalos minták szerint is jelentik, hogy többféle hatósági gondviselésünk komolyan foglalkozik az élelmiszereknek egyre fokozódó drágulásával, különösen a valóban elviselhetetlenné lett busáruk ellen keresik a közvetlenül hathatós segítséget. Csodálkozással, megilletődéssel és hozzámért tisztelettel fogadjuk ezeket a szenzációs híreket.

Ugy van bizony berendezve ez a mi modern papiros-parlamentarizmusunk, szónoklásból és agitálásból táplálkozó alkotmányos szabadságunk, hogy a munkás szegénység legközvetlenebb bajai, a mindennapi létfeltételek megnehezüléséből származó iszonyu szenvedések, millióknak legállandóbb és legkínzóbb gondoljai legkésőbb találják meg a nyilvános agitáció szavát. Hogy az alsóbb néposztályokra nézve elérhetlen luxussá válik a minimális hűtáplálék is, ez az állam modern hatalmainak nem jelent programszerű kérdést. Nevezhetni-e általában „kérdésnek” a businséget, olyan kérdésnek, a mely a kormánytól nemcsak figyelmet, de megoldást is követel, holott ebben se magas politikának, se pártérdekeknek részök nincs? Még hivatásos demokraták, a népohajok professzionátus tolmácsolói is csak fölötté lassan fedezik föl a korgó gyomrokban azt a szervezett közéletlenséget, a melylyel nekik törődniök érdemes. Hiába, ez nem az általános, egyenlő szavazatjog, a melyre jóllakot ideálisták mindenkor tüntetően vesztegethetik népbarát-frázisaikat.

Hát ha most már felnyiták a füleik, csak figyeljenek feszülten arra az egyszerű, sokszor fojtottságtól el is tompuló zajra, mely országszerte a napi hűsfogyasztás vásárhelyein szegényes külsejű nők ajkairól a levegőbe rezdül. Ki nem képzei el, hogy nemcsak a proletár nyomor bus tanyáin, de számtalan csekélyebb jövedelmű polgári családban is mennyi vad háborgást, mily elviselhetetlen gyötrelmeket okoz, ha a szűkös háztartásban aggodalmas apró tételeit kínosan föntartók egyensúlyát egyre-

masra fölforgatja e nélkülözhetetlen élelemnek olyan folytonos és mégis szeszélyes drágulása, a melyet legnagyobb részében csak az üzéri spekuláció irányoz. Ezen a téren semmi osztályérdeket és magánöndzést szigorú ellenőrzés nélkül hagyni nem lehet.

Hát csak vegye kezébe a kormány erélyesen a busdrágaság ügyét és teljesítse is haladéknélkül az égető feladatnak rá eső részét. A drágaságnak kétségtelenül egyik oka az, mely az állattenyésztő nagybirtok kedvéért rendkívül megnehezítette a külföldről való busbehozatalát. Viszont jelentékeny az a lelkiismeretlen üzérkedés, a mely minden gazdasági változással nyomban kapcsolatba tudja hozni saját kizsákmányoló ösztöndőnének keresett jó alkalmát és teljesebb érvényesítését. Ha a kormány biztos akar lenni teendői tekintetében, csak tartsa szeme előtt azt a jó példát, melyet csak legutóbb a francia kormány adott, a mikor saját miniszteriumai és egyéb illetékes hatóságok küldötteiből összeállított vegyes bizottságot bízott meg azzal, hogy a legkíméletlenebb és legrészletesebb vizsgálatot derítse ki, mily pontokon és mily arányokban befolyásolták a spekulatív szövetkezetek az élelmiszerek árának emelkedését. Ez a példa mutatja, hogy az élelmiszerek drágaságának leküzdése a szociális politika egyik leglényegesebb kötelessége.

Mindenütt tyukszem.

Balázsfalván, Vizaknán az uri oláhok, Czelnán pedig a paraszt oláhok tüntetnek az oláh jelvényekkel. Hatósági figyelemre se hagynak föl a tüntetéssel, sőt Czelnán kőzápott zudítanak a hatóságot képviselő csendőrökre. A csendőrnek erre szolgálati szabályzata szerint használnia kell fegyverét, s a fegyver golyójától két oláh legény jobb hazába költözik. És megindul erre a jajveszékeltetés mérsékelt és tulzó románok táborában egyaránt. Egyik azt mondja, hogy ime a tyukszemre lépés politikájával mégse hagynak föl a magyar hatóságok. Másik azt mondja, hogy ime az oláh ember vogelfrei Magyarhonban; lehetik, vágthatják, még egy kis szines szalag miatt is halálra üldözhetik.

Ezt az utóbbi állítást persze a tulzó románok mondják, s véreik izgatására használják. Komolyan foglalkozunk csak amiatt szükséges vele, mert a mérsékelt románok is hivatkoznak rá, hogy tulzó feleik az ilyen eseteket a magyar-román barátság elrontására használják, s a mérsékelt román politika ellen az oláhságot elégedetlenségbe hajtják. Szóval, a mérsékelt románok szerint is tapintatlanság volt a tüntető uri és paraszt oláhok hatósági megintésbe részesíteni, tapintatlanság volt az is, hogy a csendőrök nem hagyták magukat agyonveretni.

Hát mégis csak sok, ha ilyesmire is fáj románjainknak a tyukszeme. Hiszen nagyon szép, ha némely román urak velünk békességben akarnak élni, szívesen is vesszük a barátságukat, de legyenek ebben hozzák őszinték. A czelnán eset miatt való jajveszékeltetésből azonban kéri az őszinteség hiánya, s az a hajlam, hogy a mérsékelt románok is keresik az ürügyet, amivel minket békerontásról vádolhassanak. Pedig rakoncátlanok legény, ha magyar, ha más, el szokta venni a büntetését Magyarországon. Ha tehát valaki az oláh rakoncátlanokodókkal szemben külön, enyhébb elbánást, simogatóbb papintatot kíván, akkor igazán külön státust kíván az oláhok számára a magyar hazában.

Az a bizonyos tyukszem is minden embernek csak a lábán szokott lenni. Az oláh nemzetiségük azonban igen érzékenyek mindenütt. Igen megkivánják a tapintatot testük-lelkük minden részével szemben. Hát ez a tulzerékenység bizony nagyobb hiba, mintha a magyar hatóságok figyelemre nem juttatják, hogy ne tüntessenek a magyar érzékenységgel szemben. Ha e figyelemre nem juttatják még az oláh parasztnak is fáj, sőt dühöt okoz és kőzápordobálására kényszeríti, akkor ez már annak a szimtomája, hogy az oláh paraszt is öntudatosan csinálja a magyarellenes tüntetést.

És ha a mérsékelt románoknak attól kell félniök, hogy az oláh parasztnak kőzápordobására visszaporogó csendőrpuska miatt a tulzó románok kezébe kerül véreik politikai vezetése, akkor ez csak azt bizonyítja, hogy az egész román nép igen könnyen izgatható a magyar állameszme ellen. Tehát igen megbizhatatlan népelem is nekünk, ami külön dédelgetést egyáltalán nem érdemel. Igen, igen teli van tyukszemmél, sőt mindenütt tyukszem. A tyukszemet pedig okos ember nem szokta üveg alatt tartogatni, sem déli növényként ápolgatni...

HIREK.

Székelyudvarhely, szept. 11.

Enquete a megyeháznál.

Székelyudvarhely város rendezése tekintetében olyan lépéssel haladtunk előre a folyó hó 7-ikén megtartott enqueten, mely a város életében korszerűt jelent. Lehetnek aggodalmak, mely a haladás ezen mérvét kísérik, lehetnek skrupulusai sokaknak, ha valjon a sétatér melletti területnek a megindult arányokban való lanszirozása, nem a meglévő város fejlődését zárja-e be, — azonban megállapítható az, hogy a törvényszék elhelyezése, s az azzal kapcsolatos városrendezés olyan arányokban alapozzák meg a város fejlődését, melyek értéke ugy az erkölcsi-ekben, mint az anyagiakban a városra, mint erkölcsi-területre nézve, kiszámíthatatlanul előnyös. Az anket megállapodásait a képviselőtestület bizonyára egyhangulag teszi magáévá, mivel siet megragadni azt a segítő kezét, melyet a megye közszeretében álló főispánja nyújt feléje. Az anketről a következő részletes tudósításunk számol be.

A kir. törvényszék elhelyezésének régóta vadjudó kérdésében Gróf Haller János főispán f. hó 7-ikére a megyeház kistermében a városi képviselőtestület számos tagját enquete-re hívta össze. Az enqueten a meghívottak teljes számban megjelentek.

Gróf Haller János főispán röviden ismertette az ügyet, mely az értekezlet összehívását szükségessé tette. A törvényszék elhelyezését tovább használni nem lehet, ha csak a város magát egy szép modern palota felépítése elől elzárni nem akarja. Ez épület elhelyezésére czélszerűnek látná, ha a város a már kijelölt sétatér melletti területen telket ajánlana fel s egy bizonyos, talán 40 ezer korona fizetéssel megváltaná a mostani épületet, mely által a városház kérdését is megoldaná. Lépéseket lehetne tenni arra nézve, hogy a kereskedelemügyi kormány a parajdi törvényhatósági utvonali városi részét áthelyezze a piacszérről kiindulva a sétatér mellé, mi által a város az itt megnyitandó területhez megnyerné a hidat, melyhez azonban már némi áldozat is szükségeltetik. Kéri az egybegyűlteket tárgyalják az ügyet és lehetőleg egyhangu határozatban állapodjanak meg.

Dr. Válenstik Ferenc: Hálattal szívvel köszöni meg a maga és barátjai nevében a főispánnak a város, s így az egész megye érdekében tanúsított jóindulatát. A város helyzete szegény, s így a legközelebbiekben kell eljárunk, amidőn a várost fejlesztetni akarjuk. A törvényszék felépítése elsőrangú városi érdek, mivel a jelenlegi épület gyarlóvalta következtében előállott állapotok tarthatatlanok, melyeket aztán széles vonásokban esetel. Nem lehet közömbös a városra nézve, ha valjon a meglévő rozoga épületen eszközölnék javítást, avagy új épület emelnek 800 ezer korona költséggel és a város gyűjtőfogházát is kap? Az épületnek a sétatér mellett való elhelyezése sokaknál aggodalomra szolgáltat okot, mivel attól a meglévő város telkeinek értékcsökkenését remélik. Számolnunk kell azonban azzal, hogy a sétatér melletti területre az oda építendő iskolákra, ha pedig ez a város 100 ezer korona befektetést eszközöl, az ugyanannyi pótdát jelent. Ugy kell megoldani tehát a kérdést, hogy abból teher ne származzék. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha a kormány segítségünkre jön. Junktimot kell felállítani a dolog megoldásában akként, ahogyan a főispán óméltósága kegyes volt javasolni, s amiért elég hálásak nem lehetünk neki. Ugyanis meg kell kérjük a kereskedelemügyi minisztert, hogy a törvényhatósági utvonalt helyezze e térre át, s amennyiben ő kiépíteti az ide vezetó utat és hidat, úgy akkor a törvényszék részére a kért 2335 □ öl területet átengedjük és fizetünk 40 ezer koronát, hogy a jelenlegi épület a város tulajdonába menjen át. Szükségesnek tartja, hogy a képviselőtestület óméltósága vezetésével deputációt küldjön fel a két miniszterhez, kik előtt a helyzetet hiven feltárhasuk és szükségből felmerült kívánságaink teljesítését kérjük.

Haller János gróf főispán: Megjegyzi, hogy a városnak a kérdés ilyen alakban való megoldása lényeges előnyt jelent, s éppen ezért valami áldozatot hozni kell. Szívesen eljár a küldöttséggel, azonban fejtegetéseit kéri ne vegye az értekezlet kész dolgának. A helyzet kulcsát a kereskedelemügyi miniszternél látja. Szükségesnek tartja, hogy a kívánságok precizizáltassanak.

Hlatky Miklós: A haladás elől elzárkozni nem akar, azonban realitást nem lát a kérdés ezen megoldásában. Az épületért kell a városnak fizetni 40 ezer kora, építenie kell hidat 60 ezer koral, ki kell építeni az utat ez 30 ezer kor. A Küllött szabályozni kell, ami újra 30—40 ezer kor. kiadást jelent. Ezzel szemben kapjuk a törvényszék rozoga épületét 40 ezer kora és az új épület részére szükséges területért 35 ezer kora, vagyis 75 ezer kor. értéket kapunk és kiadunk 240 ezer kora, hogy 7 hold területünket megközelíthessük. Föltétlen junktimot kíván az épület átvétele és területe adása egyfelől és másfelől az ut és hid kiépítése között.

Gyertyánffy Gábor: Nem látja sötétnek a hely-

zetet, sőt jó szerencsét lát abban, miért is az alkalmat meg kell ragadni. Szükségesnek tartja, hogy a fizetendő összeget a város tíz év alatt fizesse meg.

Dr. Sebesi János: A hid építése sürgős, s ha ajánlatunkat, melyet egyszer elutasítottak, elfogadják, úgy potom áron jutottunk a városháza, ut és hid birtokába. A polgárságnak nincs miért félnie, hogy a törvényszék kiépítésével a belváros forgalma és a telkek értéke csökken. Ez ellen bizonyít számos példa, így a brassói városon kívüli terület beépítése, mely mellett az üzleti élet beumaradt a régi helyén. Ebből a szempontból károsnak is tartaná, hogy a piac hivatalokkal építtessék be. Az ajánlat elfogadásával minden tekintetben szerencsésen járunk.

Soó Gáspár csak az esetben járul hozzá a megállapodáshoz, ha a hidépítéssel junktim lesz kötvé. Ezután Dr. Válenstik Ferenc reflexkál Hlatky felszólalására, majd Hlatky Miklós és Sebesi János újabb felszólalása után

Haller János gróf főispán: A város mai bérhelyiségért 75 ezer korona kamatát fizeti, tehát ha ugyanazon összeggel vagy valamivel többel a városháza kérdését megoldhatja, szerencsésen járt. A város rohamosan fejlődik, az utóbbi évtized alatt is utcák keletkeztek, tehát áldozatot hozni kell. A miniszteriumban már megállapodtak abban, hogy ha építenek, úgy azt az említett területen teszik. Azon roményének ad kifejezést, hogy megértjük egymást, s így a legmesszebbmenő segélyben részesülünk. Szükségesnek tartja azonban, hogy a kiküldendő bizottságnak többé-kevésbé szabad keze legyen.

Dr. Solyossy Lajos felszólalása után Dr. Válenstik Ferenc a következő javaslatot teszi meg: A város átengedi a kijelölt helyen a kért 2335 □ öl területet a törvényszék céljaira és fizet 40 ezer koronát, melylyel szemben tulajdonába megy át a törvényszék jelenlegi épülete a két mellékeppülettel együtt. Az új épülethez vezetó hid felépítéséért szavatosságot nem vállal, de kéri a kereskedelmi minisztert, hogy a törvényhatósági utat oda helyezze át, a hidat építtesse fel, s ebben a tárgyalást vezesse be. (Elfogadják.)

Ezután a küldöttséget alakították meg, melynek Haller János gróf főispán elnöklétével tagjaival megválasztottak: Mikos János gróf, Dr. Sebesi János, Gotthárd János, Dr. Válenstik Ferenc, Hlatky Miklós, Becsek Aladár, Soó Gáspár, Embery Árpád, Gyertyánffy Gábor.

Ezzel az enquetet elnök bezárta.

Házasság. Dr. Jodál Gábor ügyvéd folyó hó 17-ikén tartja esküvőjét Lántsky Alexával, özv. Lántsky Sándorné leányával, Szentkeresztbányán.

Megbízás visszavonás és újabb megbízás. Ismeretes tény, hogy Stratzinger Emil pénzügyigazgató szabadságaitásával kapcsolatban a helybeli pénzügyigazgatóság vezetésével, ez év tavaszán, Horváth Iván soprni pü.-tanácsos lett megbízva. A mint értesülünk a Pénzügyminiszter Horváthnak adott eme megbízást vissza vonta s ötöt állomás helyére visszarendelte és a pénzügyigazgatóság vezetésével Homolay Lajos pü.-tanácsost bízta meg. Ezen megbízást teljes megnyugvással vesszük, mert Homolay majdnem 25 évet töltött közöttünk, mely idő alatt volt alkalma megismerni szokásainkat, gondolkodásunkat, anyagi helyzetünket, az pedig a pénzügyi közigazgatás helyes vezethetése szempontjából eminens szükség. Személyes tulajdonságai, társadalmi morálja mind praedestinálják őtet a pénzügyigazgatóság vezetésére. Ezért elismeréssel adozunk a pénzügyminiszternek, de egyuttal az elmondottak alapján reményvel vagyunk a jövőben, hogy a megbízást mielőbb a kinevezés fogja követni. Homolayt pedig midőn ezen alkalomból üdvözljük, egyszersmint kérjük, hogy igyekezzék a tisztviselők között azt a régen keresett együttrés megteremtteni, mert a pénzügyigazgatóság testi karában megvan az ügybuzgóság, csak egytértést kell. Ennek megteremtésére, a közszolgálat érdekében, használjon fel minden eszközt, sőt ha akadnának tisztviselők a kik az egytértés megzavarására törekednének, intrikálnának, úgy ezek szemben a legszigorubban járjon el, mert a közszolgálat érdeke intrikák által nem szenvedhet. A tisztviselőket pedig arra kérjük, hogy ha ilyenek akadnának, azokat kebelökből zárják ki.

A városrendező bizottság ülése. Az egyseges városrendezési terv elkészítésére vonatkozólag szükséges előmuakálatok és utbaigazítások megtételére kiküldött bizottság folyó hó 9-ikén délután Soó Domokos tanácsos elnöklétével ülésezett. A bizottság tárgyalás alá vette az egyes városok által beküldött szerződéseket és elhatározta, hogy ez irányban meg fog keresni egy néhány várost.

Szinügyi bizottság ülése. A Szinügyi bizottság 8-ikán délelőtt Gotthárd János polgármester elnöklétével ülést tartott, melyen az ősi szinievad előkészületeit tette meg. A bizottság Szilágyi Dezso szinigazgató azon kérését, mely szerint tekintettel a gyenge pártolásra az ősi bevonulása elengedte, s

a bizottság elutasította, s így a szintársulat előadásait október hó 8-ikán megkezdi. A bizottság elhatározta, hogy a társulat titkárát a bérletgyűjtésben készséggel támogatja, azonban ezzel szemben elvárja a repertoír bemutatását, s annak összeállítását a maga részére fentartja. Bérlet egyelőre 15 előadásra lesz nyitva, melyre 10-es bérlvények adatnak ki. A régi bérlőket már most kéri a bizottság, hogy helyeik megtartását a bizottság elnökénél jelentsék be. Határozotba ment, miszerint saját érdekében figyelemztetik az igazgatót, hogy a bérlet gyűjtésénél, szinlap kiosztásnál, heti műsor közlésénél több figyelemmel járjon el. Végül elhatározták, hogy felkéri a rendőrséget, hogy a bejáró megvilágítására szigorú gondot fordítson, ugyszintén az udvarra nyíló egyetlen ajtó megszelésítésére a bérlőt, vagy tulajdonost kötelezze, valamint arra is, hogy az udvari árnyékszék elé is deszkafal állíttassék.

A komlótermelőkhöz. A segesvári Komlótermelő szövetkezet érdemes elnöke, Somogyi István főispán által a következő körlevél közlésére kértünk föl: Komlónk értékesítésénél azon nálunk jelenleg fennálló szokás hat károsan, hogy termelőink forgalmi súlyegységül a 100 kilót használják, holott az egész komlóvilágon az 50 kilós mézecs képezi a súlyegységet és u világgiafczokon ezen mennyiség alapján jegyeztetnek az árak. Ezen károsan ható szokást azok vannak hivatva kiküszöbölni, kikre az hátránnyal jár, tehát a termelők maguk. Ezt elérhetik könnyen, az által, hogy ők maguk kezdjék meg az 50 kg. súlyegységet használni és más egyebet ne ismerjenek el. A kereskedők ehhez csakhamar hozzá fognak szokni, mert csak saját szokásukkal találkoznak, holott eddig szokatlan viszonytal volt dolguk. Midőn tehát szövetkezeti tagjainkat és valamennyi komlótermelőinket felkérjük, hogy az eddigi helytelen szokással hagyjanak fel, beszéljenek, tárgyaljanak és alkudozzanak csak 50 kilós komlómérsáról biztosítjuk egyuttal, hogy tőlünk telhetőleg minden rendelkezésre álló eszközzel ezen eddigi helytelen szokás kiküszöbölése érdekében támogatni fogjuk és értesítjük egyuttal, hogy kiadandó ártudósításainkban csakis az 50 kgr. súlyegységet fogjuk ezután jegyezni.

Halálozás. Stefáni Károly fogyasztási hivatali főkezelőt súlyos csapás érte. Szeretett jó neje született Vogl Amália f. hó 4-ikén életének 53-ik, boldog házasságának 26-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt. A megboldogultat férje és gyermekei: Dr. Stefáni Károly, Ernő, Irén gyászolják. Nyugodjék békében.

Nyaralás után. Megjöttek a nyaralók i Termézetrajzi ismereteim segítségével sikerült őket két csoportba osztanom.

Először a lesültek csoportjába. Ezek többnyire himnemek, de vannak közöttük nőneműek is.

Másodszor a felsültek csoportjába. Ezek többnyire nőneműek (a kik szerettek volna ferjet csipni), de vannak közöttük himneműek is, (a kik a nyáron gazdag menyasszonyra vádastak).

Anélkül, hogy megmondanám, melyik osztályba tartoznak, közlöm néhányuk választát arra az elmés kérdésemre, hogy hol voltak a nyáron, hogy mulattak stb.

A városalya: A tengeren jártam. Életemben először. Mindenki csodálkozott, hogy nem kaptem tengeri betegséget. Hehehe Persze ők nem tudták, hogy én edzve vagyok ilyemi ellen. Mielőtt elutaztam, kétszer végig kocsztam a Bethlen-utczán.

A hivatalnok (a ki tudott váltókölcsont szerzeni): A nyáron sorra jártam rokonaimat, régi barátaimat. Mindonüt nagyon szívesen fogadtak, mondhatnam becéztek. Szinte kis gyermeknek éreztem magam, a kit gyerek-kocsiba ültenek és óva tolnak. Ugy is történt.

A hivatalnok (a ki nem tudott kölcsonst szerzeni): Anyagi helyzetem megengedte, hogy a nyáron itthon maradjak és mondhatom, nem bántam meg. Csodalatos dolgok történtek velem. Csak az a kérdés, hogy én a szavaimnak hitelt ad-e? Igen. És mennyit? (Gyorsan odább illók.)

A tavalyi ideádom (megnémul, mert megtatja az ujjamon a jegygyűrűt.)

A tíz gyermekes családapa. Köszönöm, rosszul. Apának érzem magamat.

A megüenyolozas (udvarhelyvidéki): Egész nyáron azon töprengtem, miért nem oldav bele a munkapárt a Justh-pártha Vagy megfordítva.

A mézáros: A nyáron végig néztem egy repülőgépvessenyit. Nohát ez semmi. Egyik sem szállt olyan magasra, mint a marhahus ára. Pikk.

Védekezés az állati ragály széthurozolása ellen. A fennálló törvények értelmében, ha valaki egy más községből vesz marhát és azt a községébe hajtja, akkor ezt a saját községe előljárogóságánál be kell jelenteni s az ilyen szarvasmarhát nyolcz napig a közös legelőre kihajtani nem szabad, haem elkülönítve kell elhelyezni. Ennek az intézkedésnek az a czélja, hogy ha az idegen községből származó marha valami lappangó ragályos bajban szenvedne, ezzel a betegséggel a községi marhaállományt meg ne fertőzethesse. Ismételtelen előfordult azonban, hogy a mézárosok, a kik a marhát távolabbi időben történendő levágásra és kereskedők, a kik a marhát tovább árusításra vásárolták, ezeket az intézkedéseket nem tartották magukra nézve kötelezőknek. Ily módon legutóbb is több vészmentes

községnek szarvasmarhaállománya ragadós száj- és körömfájással fertőztetett meg. A földmivélsügyi miniszter most kiadott kirendeletében érlyes hangon utasítja a törvényhatóságokat, hogy az 1888. évi 40,000 számú végrehajtási rendelet 38. és 39. §-ának a mézárások, marhakereskedők és marhabizalók szarvasmarháinak különleges ellenőrzésére vonatkozó rendelkezéseit a legszigoribban hajtsák végre s hogy a visszaélések elkerülhetők legyenek, a községi előjáróságok a bejelentések megtörténtét és az elkülönítések pontos keresztülvitelét a legszigoribban őrizték ellen, végül, hogy a bejelentési könyvet a legpontosabban vezessék.

Tanulmányi ösztöndíj iparosok részére.

A marosvásárhelyi keresk. és iparkamara közhírré teszi, hogy a keresk. miniszter külföldi ipari viszonyok tanulmányozására és az ott tapasztaltak itthon értékesítése céljából a kamara területére egy 600 (hatszáz) koronás külföldi tanulmányi iparos ösztöndíjat engedélyezett, a melyre ezen október hó 20 án záródó határidővel pályázatot hirdet. Pályázhatnak a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara területén Marostorda-, Csik-, Háromszék- és Udvarhely-megyében illetékes kézmű-iparosok. Az illetőnek kötelezettséget kell vállalnia az iránt, hogy az ösztöndíj különbeni visszafizetésének terhe alatt vissza fog térni hazájába s külföldön szerzett ismereteit itt fogja értékesíteni.

A Küküllő jobb parjának megnyitása.

A törvényszék elhelyezése érdekében e heten tartott enquete a megoldás azon módja mellett állapodott meg, hogy a Küküllő jobbparján levő már korábban kijelölt másfél hold területet ajánlja fel az építkezés céljaira úgy azonban, hogy azzal kapcsolatban a szombathelyi törvényhatósági utat a kereskedelemügyi miniszter ide helyezze át, s a szükséges vashidat is építse meg. A nagyszabású terv könnyebb áttekinthetése végett helyesnek tartjuk a terület rajzát itt adni. E szerint az új utca a barátok temploma előtti térből kiindulva a Küküllő folyón át a jelenlegi sétater egy kis részének, valamint a jelenlegi állami csemetékertnek átmetésével egészen a vasuti töltésig vezetne. Az új utca egyik oldalának határvonalát képezne a barátok templomának és a klastromnak építési vonala, vagyis, ezen építési vonal-egyenesben nyújtva a vasuti töltésig, lenne az utca egyik oldala. Másik oldala az ezen vonallal párhuzamosan, 16 méter szélességben képzendő vonal. Az ezen uttest jelenlegi szélességi vonalában eső, jobbra apróbb épületek, a mennyiben ez még nem történt meg, természetesen megvásárolandók, illetve közérdekből kisajátítandók lennének, a Küküllő folyóra pedig egy vashid lenne építendő. A Küküllő folyón túl eső rét, vagyis a jelenlegi sétaternek ezen ut céljaira igénybe vevendő csekély része, a bérbeadott szántóföldek, valamint az ugyancsak bérbeadott csemetékert, mind a város tulajdonát képező terü-

tek. A sétaternek felfogott 4 hold, az ujonnan nyitandó uttest, valamint ebbe beágazó mellékutca kiépítésével, továbbá a két iskola és törvényszék részére szükséges területeket levonva maradna tisztán, mint parcellázható terület összesen 10 hold.

Vaskalaposág. Arról van szó, hogy az ujonnan épült róm. kath. főgimnáziumhoz vezető utvonal megvilágítását kérte az épített-bizottság a város villamos bizottságától, ezt a kérsét pedig a bizottság nem szavazta meg. Tudvalevő dolog, hogy a régi temetőbe, templom és bejáráshoz vezető rövidebb, de teljesen rossz utat két izzólámpa világította meg; most tenger költséggel, házak lebontásával, hatalmas földtömeg áthordásával egy teljesen kényelmes szerpentin utat képeztek ki, mely ma már nemcsak a templomhoz és temetőbe az ideiglenes és örök nyugalom helyéhez, hanem egy modern, szép középülethez, az iskolához is vezet. Körülbelül háromszor olyan hosszú vonalon, mint a milyen volt a régi ut, így a kettő helyett hat világító testre volna szükség; nem magánérdekből, nem privát passzióból, hanem közszükségletből, város szépségügyi szempontból, a haladás és fejlődés elengedhetetlen követelménye fejében, oly célért, a melyért nemcsak a katolikus hívő, de minden jóízű ember fizet egy-két fillérral többet és ime ilyen kérsüket fülekre talál. Ugy hisszük, hogy a város tanácsa ezt a nyilvánvalóan közérdeket, az erdélyi róm. kath. Státus áldozatkészégét félre nem érteve, a kérs teljesítésével honorálja.

Modern fényképészet. Székelyudvarhely városban eddig csak elvétve lehetett látni egy-egy olyan kirakatot, melyre tulajdonosa gondot fordít, noha a mai reklám után igazodó világban erre föltétlen szükség van. De egyébként is, a szép kirakat az utca díszül szolgál, s innen van aztán, hogy manapság már számos nagyobb városban kirakatversenyt is rendeznek. Ez a mellett, hogy a közönséget szorakoztatja és tájékozásul szolgál az illető üzlet versenyképes áruiról, az illető üzletről is bizonyosságot tesz, a mi viszont bizalmat ébreszt. A szép kirakat természetesen szép portálét is kíván, s ez újra olyan dolog, mely jóformán ismeretlen a városban. Eppen ezért rokonszenvvel fogadjuk a *Ferenczy és Kovács* fényképészek törekvését, mely valóban elismerésre tarthat számot. E cég, melynek tulajdonképeni vezetője csak *Kovács István*, Kossuth-utca 21. számú ház bejárában olyan szép dolgot produkált, mely mellett nem haladhatunk a nélkül el, hogy itt szóvá ne tegyük. A cég ugyanis a kapu bejáró egyrészt ellogva hatalmas és szép benyílt épített, melynek oldalait kirakattal látta el, hol izléses csoportosításban a jól sikerült fényképek egész serege szemléltethető. A szép portálét előnyösen emelkedik ki a Kossuth-utca szürke házsorokból és tulajdonosáról kedvező bizonyítványt állít ki.

Tenyészállat kiállítás. Az udvarhelyvármegyei Gazdasági egyesület október hó 2-án *Székelyudvarhelyt* (baromvásárter), október 9-én *Parajdon* tenyészállat kiállítást rendez, mely kiállításokon minden fajta tenyészállat bemutatható, de pénzdíjjal csak magyar erd. fajta borjas tehénok, három és két éves uszók, Székelyudvarhelyt még sarga orpingtonok, fehér erdélyi

KÖZGAZDASÁG.

A nemzetközi méhészeti kiállítás.

(G. I.) A múlt hónap 28-án Budapesten megnyitott nemzetközi méhészeti kiállítást, a rendkívüli nagy érdeklődés miatt, csak a napokban zárhatták be. A kiállítás gazdagsága és izléses elrendezése felülmúl minden eddig rendezett méhészeti kiállítást s tartama alatt Budapestnek valóban tündérvárosi képet adott. Résztettek a nagyszabású versenyben az európai államok és Amerika, méhalkásokkal, méz, viasz, valamint az ezekből előállított ipari készítményekkel, méhészeti eszközökkel és méhészeti irodalommal. A kiállítás két csoportban volt rendezve. A korcsolyacsarnok udvarán a méhalkások és élő méhek csoportja, míg a csarnokban a méh termékei s az ezekből készített ipari cikkek, eszközök, irodalmi termékek voltak láthatók. A csarnok udvarán elhelyezett méhalkások számtalan faja, a különböző duczrendszerek és vegyes méretű kaptárak, átmeneti kasok élénk vitákra adtak alkalmat. Látható volt itt a legegyszerűbb méhalkástól kezdve a legpazarabb módon előállított kaptároktól, minden fajta használatban álló kaptár, száma és papírból készült méhalkás. A régiségek között II-ik Rákóczy György idejéből fennmaradt fatöngök (kopüjk) és a Gál Imre által 1815—20-as években bemutatott szétszedhető szerkezetű kaptárak foglaltak helyet s voltak magukra különösen a német méhészek rendkívüli érdeklődését és figyelmét. Az élő méhek csoportját inkább az osztrákok foglalták le. Egyszerű, igénytelen kaptárakba, helyesebben ládába lakolt méhtörzsek között látható volt a magyar, olasz és krajnai, valamint az ezek keresztesítéséből származott méhek nemei. Fel-tűnést keltett az országos méhészeti egyesület által kiállított méhészeti megfigyelő állomás berendezése a mérleges kaptárral, csapadékmérő eszközökkel és többféle időjelző készülékekkel, figyelő kaptárakkal és üveg anyanevelőkkel. Az udvarról egy melléklépcsőn lehetett feljutni a termékek, hol az elrendezés fenséges harmoniája, a változatos színvilág és belépőt a némaságig bámulatba ejtette. Az első teremben a hírneves méhészek méhésztudományi modelljei, kicsinyített kaptárak és kaptárduczok változatos csoportja, majd a méhészeti eszközök megszámlálhatatlan nemei és a méhészeti irodalom, valamint a méhészet terén alkotott újítások — a falon csinos rámkába foglalt méhész és pavilonok tervrajzai váltakozva a hírneves méhészek fényképeivel — voltak láthatók. A II-ik teremben a viasz és ebből készített fehér és sárga műlepek, különféle viaszalakok, viaszgyertyák, öfélégeinek viaszból készült mellszobrá, viaszkosarak, tömbök stb. változatos csoportja, míg a III-ik teremben a gödöllői áll. méhes gazdaság impozáns kiállítása a méhészet minden köréből és a kiállítók jutalmazására számtalan arany-, ezüst- és bronzéremek, különféle dísz tárgyak, oklevelek voltak üvegszékényben elhelyezve. A IV-ik teremben festői csoportban, gualaalku állványokon, metszett üvegekben az egyes kiállítók mézei voltak láthatók a hóféhér akaczméztől a sötétpiros színű erdélyi és krajnai mézig — minden fajta méz — észrevehetően átmeneti árnyalattal. A mézek között foglaltak helyet a mézből párolt, valamint a méz és gyümölcsből főzött szesz és likőrök, mézbor, mézsőr, mézeczet, mézben konzervált tavaszi és nyári gyümölcsök, befőttek csinosan zárt üvegekben — remek csoportosítással.

Ha még bozázavesszük, hogy minden teremben délvi és hazai növényekkel, virágokkal voltak az egyes csoportok szegélyezve, befejezték a méhészeti kiállítás vázlatos leírását, mert toll nem képes azt a fenséges paradicsomot úgy leírni, mint az valójában mutatott. Örvedetes tény képen kell felemlitenünk, hogy e kiállításon a hazai és külföldi méhészegyesületek közül a legnagyobb számmal vármegyénk méhészegyesülete képviseltette magát, 70 taggal vonulva fel a nemzetközi kongresszusra és az ezzel kapcsolatos kiállításra. A székelyeket mindenféle megbámulták festői, de egyszerű viseletük miatt s főleg a németek ölelték át rajongó szeretettel ugyanarra, hogy a német és székely barátok könnyes szemekkel válhattak meg egymástól, ígérete téve az 1911. évi constanzai viszontlátásra.

A méhészegyesület tagjai e tanulmányi kirándulás alkalmával nemcsak a méhészeti kiállítást nézték és tanulmányozták tüzetesen, hanem résztettek a kongresszuson, megtekintették Budapest székesfőváros kulturális és közgazdasági intézményeit, a gödöllői méhes gazdaságot és méhészeti szakiskolát, egy kisebb csoportban megnézték a baromfityényszó telepet és szakiskolát is. Hiszszük, hogy e tanulmányut vármegyénk méhésztudományi údvos hatású lesz. Nem hagyható megemlíteni nélkül azon körülmény sem, hogy a nemzetközi méhészeti kiállítás Magyarországon méhésztudomány rohamos fejlődése előtt minden nemzet meghajolt, az európai méhésztudomány terén különösen a méhalkásokat, méhészeti irodalmat és méhészeti termékeket illetően Magyarországon vezér szerepet tölt be, azonban a méz és viasz ipari és háztartási feldolgozásában sajnos elmaradottság észlelhető s e téren még ma is a nyugati államok vezetnek. Hazafiás kötelessége tehát a méhésztudomány terén működő és vezérszerepet betöltő hivatalos közegeknek hazánk méhésztudományát a méhésztudománytereket a méhésztudomány ipari oldalának felkarolására sarkalni s a magyar méhésztudomány jövőjét a mézfogyasztásának propágandája, a háztartásokba való bevitel és ipari feldolgozása által biztosítani.

kopasznyaku tyukok, emdeni ludak díjaztatnak. Csak udvarhelyvármegyei, 50 holdnál kisebb birtokon gazdálkodók nyerhetnek pénzdíjat azon magyar erd. fajta állataik után, melyekről községi előjárósági bizonyítvánnyal igazolni tudják, hogy saját tenyésztekből származnak, vagy baromlevéllel azt, hogy egy év óta birtokukban vannak.

Szerkesztői üzenetek.

L. M. H. Felhasználjuk; csak éppen verset ne!
D. O. Soha sem érdemes. Kár volna a közönség módja után megítélni az udvarhelyi közönség egy részét, mert bizony az eredmény akkor szomorító volna. Ez azonban nem azt teszi, hogy így valami felemelő.

N. J. P. Nem tessi helyesen. Az oktalán embernek megvannak a maga ismertető jelei. Az arab közmondás ebbe a hatba foglalja össze azokat: haragszik, beszél haszontalanul, hisz mindenkinek, változtat, ahol nem kell, azt keresi, mibiz semmi köze, nem tudja megkülönböztetni barátját az ellenségétől.

B. D. Z. Ha az eljegyzési kártyáját beküldi, közöljük.
H. J. H. Nem okvetlen szükséges az, hogy minden nő aszkódcéljain, ugrándozzon, feccegjen és kacagjon.

NYILTTÉR.

Szám: 1526—1910. bf.

Ő Felsege a Király nevében!

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint büntető bíróság a Graffius Károly kir. törvényszéki bíró elnöke alatt, Mihály János kir. törvényszéki bíró, Gaál Ferencz kir. járásbíró, valamint dr. Enyedi Róbert kir. törvényszéki jegyző, mint jkvvezető részvétele mellett a vádatanácsnak 1910. évi 1272 bf. sz. alatt kelt vádhatározatában Kövecsi Domokos és ifj. Boriszák Márton ellen rágalmazás vétsége miatt foglalt vád fölött, a kir. törvényszéknek 1910. évi 1272. bf. sz. alatt kelt végzése folytán dr. Révfy Zoltán kir. ügyésznek, mint közvádlónak dr. Vass Lajos sértett képviselőjének, a szabadlábbon levő vádlottaknak Loschdorfer Ernő ügyvédjelöltnek, mint védőnek jelenlétében 1910. évi április hó 2-ik napján megtartott nyilvános főtárgyalás alapján a vád és védelem meghallgatása után következőleg ítélt:

Kövecsi Domokos 40 éves, ref. vallású, agyalfalvi születésű, csikszentdomokosi lakos, magyar honpolgár. szatács, nős, vagyonos: és

ifj. Boriszák Márton 32 éves, rom. kath., csikszentdomokosi születésű és lakos, magyar honpolgár, mészáros, nős, vagyonos, vádlottakat ama tényük miatt, hogy az együtt és közösen készítet és aláírt a cs. és kir. 82. gyalogezred hadkiegészítő parancsnokságához 1908. december 7-én együtt és közösen beadott feljelentésben Lukács Vilmos csikszentdomokosi rom. kath. lelkészről azt állították, hogy Kurkó Sándor csikszentdomokosi lakosnak a póttartalékba való helyezését az ezen kedvezményre vonatkozó feltételek fenforogásának hiánya dacára elősegítette, de abból vonható következtetések végéreményeként, azon valódiság esetén Lukács Vilmos sértett ellen büntető eljárás megindításának okát képező tény folyik, hogy mint anyakönyvvezető az ujonczszállítási lajstromokhoz töle kívántató segédokmányoknak kiállításánál nem a valóságának megfelelő okmányokat állította ki,

bűnösnek mondja ki, mint az 1878. V. t. cz. 70. §. szerinti tetteitársakat a Lukács Vilmos csikszentdomokosi rom. kath. lelkész sérelmére elkövetett, az 1878. V. t. cz. 258. §. ába ütköző, a 270. §. 2. pontja szerint hivatalból üldözendő egy rendbeli rágalmazás vétségében és ezért Kövecsi Domokos vádlottat az 1878. V. t. cz. 258. §. alapján, az idézett t. cz. 91. §. alkalmazásával a foganatba vétel napjától számítandó 1 (egy) hónapi és kettő (2) heti fogházbüntetésre, mint fő és az 1892. évi XXIII. t. cz. 258. §. alapján az idézett t. cz. 91. §. alkalmazásával a foganatba vétel napjától számítandó 1 (egy) hónapi fogházbüntetésre, mint fő és az 1892. évi XXIII. t. cz. 258. §. alapján az idézett t. cz. 91. §. alkalmazásával a foganatba vétel napjától számítandó 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett a székelyudvarhelyi kir. ügyészséghez fizetendő, behajthatatlanság esetén az 1878. V. t. cz. 53. §. alapján további 10 (tiz) napi fogházra átváltoztatandó 200 (kettőszáz) korona pénzbüntetésre, mint mellékbüntetésre, ifj. Boriszák Márton vádlottat pedig az 1878. V. t. cz. 258. §. alapján az idézett t. cz. 91. §. alkalmazásával a foganatba vétel napjától számítandó 1 (egy) hónapi fogházbüntetésre, mint fő és az 1892. évi XXIII. t. cz. 258. §. alapján az idézett t. cz. 91. §. alkalmazásával a foganatba vétel napjától számítandó 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett a székelyudvarhelyi kir. ügyészséghez fizetendő, behajthatatlanság esetén az 1878. V. t. cz. 53. §. alapján további 10 (tiz) napi fogházra átváltoztatandó 200 (kettőszáz) korona pénzbüntetésre, mint mellékbüntetésre ítélt.

Az 1896. XXXIII. t. cz. 479., 480., 481. §§-ai alapján vádlottakat arra kötelezi, hogy az ítélet foganatosításával ezután felmerülő költségeket fejenként a m. kir. államkincstárnak az 1890. XLIII. t. cz. 9. §. ában írt végrehajtás terhe mellett fizessék meg. Az 1896. XXXIII. t. cz. 489. §. alapján vádlottakat egyetemlegesen arra kötelezi, hogy 40 (negyven) koronát kártérítés czimen Lukács Vilmos csikszentdomokosi rom. kath. lelkésznek, mint magánfélnek, az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett fizessék meg. Az 1896. XXXIII. t. cz. 485. §. alapján dr. Vass Lajos ügyvéd munkadíját 40 (negyven) koronában, dr. Hinléder Fels Ákos ügyvéd munkadíját pedig 50 (ötven) koronában állapítja meg megbizóikkal szemben. Az 1878. V. t. cz. 277. §. értelmében feljogosítja Lukács Vilmos sértettet, hogy ezen ügyben jogerősen kiszabott büntetés elővételének határában belül ezen ítélet jogerőre emelkedés után egész terjedelmében indokaival együtt a Székelyudvarhelyen megjelenő Udvarhelyi Híradó"-ban a kiadóra néve az 1898. XVIII. t. cz. 32. §-ban írt kötelezettség mellett, egyszer elítéltek költségére

közvetétesse oly módon, hogy a közzétételi költségek egyelőre általa fizetendők, a közzététel után azonban az abból származó költségeket az elítélteken, mint egyetemlegest tartozást az illetékes bíróság után végrehajtás utján felhajtassa. *Indokok.* A kir. ügyészség vádlottak ellen a Lukács Vilmos csikszentdomokosi rom. kath. lelkész, mint anyakönyvvezető sérelmére elkövetett a btk. 258. §. ába ütköző, a btk. 270. §. 2. pontja szerint hivatalból üldözendő egy rendbeli rágalmazás vétsége miatt emelt vádat.

Vádlottak beismerték, hogy a Csikszentdomokoson, 1908. december 3-án kelt a cs. és kir. 82. gyalogezred hadkiegészítő parancsnokságához 1908. december 7-én beadott panasziratot együtt és közösen írták meg és küldötték el a hadkiegészítő parancsnokságához, de azzal védekeztek, hogy az abban foglaltakat rágalmazási szándék nélkül, határozott tényállítással és személy megjelölés nélkül csupán a közérdek megóvása czéljából azért közölték a hadkiegészítő parancsnoksággal, hogy ennek a védtörvény rendelkezésének megtartásában segítségére legyen, mert tudomásuk szerint Kurkó Sándor csikszentdomokosi lakos, oly alapon lett póttartalékba helyezve, hogy az csak is a törvény kijátszása mellett történhetett. A kir. törvényszék vádlottak beismeréséből, továbbá a Csikszentdomokoson, 1908. évi december 3-án kelt, a cs. és kir. 82. gyalogezred hadtelparancsnokságához beadott és a főtárgyaláson felolvasott panasziratról tényként állapította meg mindenekelőtt azt, hogy ezen panasziratot vádlottak együtt és közösen írták és együttes aláírásuk mellett adták be a cs. és kir. 82. gyalogezred parancsnokságához, hogy abban annak előrebocsátása mellett, hogy tudomásuk szerint Kurkó Sándor csikszentdomokosi lakos, a póttartalékba, mint Kósa Albert keresetképtelen mostoha apjának egyetlen fia lett helyezve, holott Kósa Albertnek van még egy Albert nevű fia; azt állították, hogy Kedves István csikszentdomokosi lakos, ki Kurkó Sándornak apósa, s az ottani plébánossal s a községi jegyzővel igen jó viszonyban van, a rom. kath. lelkésszel és a községi jegyzővel egyetértve, nevezettek közreműködésével kieszközölte Kurkó Sándornak törvényellenesen a póttartalékba való helyezését.

A Csikvármegyei felsőbírói járás főszolgabírójának 4598—1906. k. i. sz. határozatából, a 2186—1909. k. i. sz. alispánhoz intézett jelentéséből és a cs. és kir. 82. gyalogezred hadkiegészítő parancsnokságának 4065—908. sz. a Csikvármegyei alispánjához intézett átiratából tényként állapította meg, továbbá tényként állapította meg a kir. törvényszék azt is, hogy Kurkó Sándor csikszentdomokosi lakos, nem mint Kósa Albert keresetképtelen mostoha apjának egyetlen gyermeke, hanem anyai nagypapjának keresetképtelen Gucsuj Péternek egyetlen unokája lett a póttartalékba sorozva, hogy a felsőbírói járás főszolgabírójára és a 82. gyalogezred hadkiegészítő parancsnokságára által megállapítást nyert az, hogy a vádlottak által beadott panaszirat teljesen alaptalan és valótlan. Ezen tényállás alapul vétele mellett a kir. törvényszék vádlottak cselekményének a btk. 258. §-ban meghatározott rágalmazás vétségének megállapítására vezető jogi mérlegeléséről abból indult ki, hogy a btk. 258. §-ban írt rágalmazás vétségének constitutív elemét az képezi, hogy valakiről, ennek közmegegyezésére, vagy ellene a bünvádi eljárás megindítására alapul szolgáló, valótlan vagy a valódiság bizonyításának tárgyát nem képezhető tény többek jelenlétében, vagy több, habár nem együtt levő személy előtt állították, hogy ennél fogva az állításnak felismerhető személy társadalmi becsület integritása ellen irányuló olyan animus injuriandi által minősült állításnak kell lennie, hogy abból a közmegegyezés eredményező, illetve valódiság esetén bünvádi eljárás alapjául szolgáló tény, ha nem is közvetlenül, hanem bizonyos következtetések végéreményeként jelentkeznek.

Ezen irányító elv szemelőtt tartásával a fenti tényállás alapul vétele mellett a kir. törvényszék mindenekelőtt azt tette jogi mérlegelés tárgyává, hogy a panasziratban foglaltak a fenti értelemben adott meghatározott, személy ellen irányuló tényállításnak tekinthetők-e? Vádlottak akkor, midőn a panasziratban a csikszentdomokosi rom. kath. plébánosról azt állították, hogy Kurkó Sándor, csikszentdomokosi lakosnak a póttartalékba való helyezését, törvényellenesen elősegítette, Lukács Vilmos rom. kath. lelkész egyedileg oly felismerhetőleg megjelölték, hogy az állításnak az ő személyére, tehát egy meghatározott személyre való vonatkozása kétségtelenül megállapítható.

Az igaz, hogy a 82. gyalogezred hadkiegészítő parancsnokságához beadott feljelentésben kifejezetten csak azon állítás foglaltatik, hogy Lukács Vilmos csikszentdomokosi rom. kath. lelkész, Kurkó Sándornak a póttartalékba való helyezését a védtörvénybe ütköző módon elősegítette — tekintettel azonban arra, hogy ezen állításból Lukács Vilmos sértett, mint rom. kath. lelkész tarthatta — tekintettel továbbá arra, hogy az ujonczállításoknál szükséges segédokmányokat az 1889. VI. t. cz. értelmében a lelkészek, mint az anyakönyvvezetők szokták kiállítani, hogy Lukács Vilmos sértett, másként nem is folytatható be Kurkó Sándornak a védtörvénybe ütköző módon való póttartalékba helyezését, mint-hogy mint rom. kath. lelkész, illetve anyakönyvvezető az ujonczállításoknál Kurkó Sándorra vonatkozólag szükséges segédokmányokat hamisan állította ki, a kir. törvényszék azt a jogi következtetést

vonta le, hogy a panasziratban foglalt általános állításból, ha nem is közvetlenül, de abból vonható következtetések végeredményeként azon tény jelentkezik, hogy Lukács Vilmos sértett, mint anyakönyvvezető az ujonczállítás lajstromhoz, Kurki Sándorra vonatkozólag töle kívántató segédokmányok kiállításánál nem a valóságának megfelelő okmányokat állította ki, miből következően a panasziratban foglaltak a fenti értelemben adott, meghatározott személy ellen irányuló tényállításon tekinthetők. Ennek megállapítása után a kir. törvényszék azt vette jogi mérlegelés tárgyává, hogy a panasziratban foglalt tény valódiság esetén, sértett ellen a büntető eljárás megindításának okát képező-e, vagy őt közmegegyezésnek tenné-e ki, hogy a fenti értelemben adott animus injuriandiaval a rágalmazás tényálladához szükséges nyilvánosság fennforgása mellett lett-e állítva, hogy az állított tény a fent adott értelemben valótlannak bizonyított-e? Az 1889. VI. t. cz. 36. §-a szerint az anyakönyvvezetők az ujonczállítás lajstromhoz tölük kívántató segédokmányok valódiságáért felelősek, minél fogva nyilvánvaló, hogy az állított tény oly természetű, mely valódiság esetén sértett ellen bünvádi eljárás megindításának okát képezné.

A 82. gyalogezred hadkiegészítő parancsnokságához beadott panaszirat, a hivatalos kezelésnél fogva több ember kezén fordult meg, az abban állítottakról tehát szükségszerűen többen értesültek, miből nyilvánvaló, hogy a panasziratban foglalt tényállítás a btk. 258. §-ban megkivántató nyilvánosságának megfelelően történt, a felsőbírói járás főszolgabíróság 2186—1909. k. i. sz. jelentéséből, s a cs. és kir. 82. gyalogezred hadkiegészítő parancsnokságának 4065—908. sz. átiratából fent megállapított tényállás szerint, vádlottaknak a panasziratban foglalt állítás tartalmilag valótlannak bizonyult, minthogy pedig vádlottak a főtárgyaláson az állított tény valódiságának bizonyítását meg sem kísérelték, sőt csak valótlanságát be is ismerték, a kir. törvényszék az állított ténynek azt a valótlanságát, a mely a btk. 258. §-ának megállapításához szükséges, fennforgónak találta. Nem állhatott utjánban a további jogi következtetések, vádlottaknak azon védekezése, hogy ők sértett polgári becsületének megtámadására irányuló czélat nélkül, tisztán a közjó megvédésére irányuló szándékból, abban a tudatban tették feljelentésüket, hogy az abban foglaltak megfelelnek a valóságának, nem pedig azért, mert az állított tény valótlanságának pozitív tudása a btk. 258. §-ban írt cselekménynek nem alkateleme — a btk. 258. §-ának megállapításához szükséges azon szubjektív elem fennforgása pedig, hogy vádlottak állításuknak sértettre néve becstelentül hatásáról tudtak s azt a sértett becsületbeli integritása ellen irányuló szándékkal tették meg, a fenti tényállás alapul vétele mellett megállapítható. Mindezek után tekintettel arra, hogy vádlottak a cs. és kir. 82. gyalogezred hadkiegészítő parancsnokságához beadott feljelentésben Lukács Vilmos sértettől, mint anyakönyvvezetőről hivatali kötelezettségére vonatkozólag több, habár nem együttlevő személy előtt olyan tényt állítottak, mely valódiság esetén ellene bünvádi eljárás megindításának okát képezné, a kir. törvényszék azt a jogi következtetést vonta le, hogy vádlottak cselekménye a btk. 258. §. ába ütköző a btk. 270. §. 2. pontja szerint hivatalból üldözendő rágalmazás vétségének összes tényálladáki alkotóelemeit magában foglalja, miért is őket a közvádló vádjához képest a Lukács Vilmos sérelmére elkövetett egy rendbeli rágalmazás vétségében bűnösnek mondotta ki. Igaz ugyan, hogy vádlottaknak a cs. és kir. 82. gyalogezred parancsnokságához beadott feljelentésben foglalt állítás Lukács Vilmos, rom. kath. lelkészén kívül még Kedves Istvánnak és a csikszentdomokosi községi jegyzőnek becsületét is látszik sértetni, s így vádlottaknak cselekménye a Lukács Vilmos sérelmére elkövetett rágalmazás tényálladékan kívül — még két, a megállapított rágalmazással eszmei halmazatban lévő rágalmazás tényálladékat látszik magában foglalni, tekintettel azonban arra, hogy ezekre néve vád nem lett emelve, a kir. törvényszék azokat a bp. 325. §. a alapján ítélet tárgyává nem tette. A büntetés kimérésénél a kir. törvényszék Kövecsi Domokos vádlottra néve figyelemmel volt beismérésére, alacsony műveltségére, mint nyomatékos enyhítő körülményekre, a melyekkel szemben súlyosítóként csak büntetett előlele foreg fenn; Boriszák Márton vádlottra néve pedig szintén figyelemmel volt beismérésére, alacsony műveltségére, büntetlen előlelele, mint nyomatékos enyhítő körülményekre, a melylyel szemben súlyosító nem foreg fenn, mindkét vádlottra néve alkalmazandónak találta a btk. 91. §. á, s ezért őket a §. alkalmazásával a rendelkező részben írt bűnösségük fokával arányban lévő büntetési tétellel sújtotta. A büntégi költségekre és kártérítésre és az ügyvédi díjak megállapítására vonatkozó intézkedés a rendelkező részben hivatkozott §§-ra alapszik.

A jelen ítéletnek az Udvarhelyi Híradóban való közzétételre vonatkozó intézkedése a btk. 277. §-ának helyes értelmén alapszik.

Székelyudvarhely, 1910. április hó 2-án.

Graffius s. k., elnök. Mihály János s. k., előadó.

1588—1910. B. szám.

Ő Felsege a Király nevében!

A marosvásárhelyi királyi ítélőtábla rágalmazás vétsége miatt vádolt Kövecsi Domokos és ifj. Boriszák

Márton ellen folyamatba tett bűnügye, melyben a székelyudvarhelyi kir. törvényszék 1910. évi április hó 2-án 1526. szám alatt kell ítéletet hozott, közváltottak és védőjük felelőssége folytán, 1910. évi július hó 7-én tartott nyilvános felelősségi főtárgyaláson, melyben dr. Ilyés Lőrincz t. elnök, Jakab Rudolf, Bocskor Antal, dr. Simó Balázs, Keczer Gyula ítéld bírák vettek részt, a vád képviselőjében Sztupjár Simon kir. főügyész helyettes járt el, viszont a vádlottakat dr. Zöld Dező közvédő képviselte, a jegyzőkönyvet dr. Telegdy Lajos tanácsjegyző vezette, a vád és védelem meghallgatása után vizsgálat alá vevén, a következőkben ítélt:

Az elsőbíróság ítéletének Kövecsi Domokos vádlott büntetésére vonatkozó rendelkezését annyiban megváltoztatja, hogy szabadságvesztés büntetését hét (7) napi fogházban és 2 (két) napi fogházzal helyettesítendő negyven (40) korona pénzbüntetésben állapítja meg, ellenben ifj. Boriszák Márton vádlott büntetésére vonatkozó rendelkezését a Bp. 385. §-ának 3. pontja alapján megsemmisíti s ezt a vádlottat a btk. 92. §-ának alkalmazásával a 258. §. alapján öt (5) napi fogházzal helyettesítendő 100 korona pénzbüntetésre mint főbüntetésre és egy (1) napi fogházzal helyettesítendő husz (20) korona pénzbüntetésre, mint mellékbüntetésre ítéli, egyebekben mindkét vádlottra nézve a kir. ítéletábla az elsőbíróság ítéletét helybenhagyja.

Indokok. A kir. ítéletábla az elsőbíróság ítéletét a bűnség kérdésében indokai alapján hagyta helyben.

A büntetésre nézve azonban mindkét vádlottra vonatkozólag a kiszabott büntetést a felhozott enyhítő körülmények nyomatékossá mérlegelésével igen súlyosnak találta, s azért azt Kövecsi Domokos vádlottra leszállította, ifj. Boriszák Márton vádlottra nézve pedig tekintettel büntetlen előéletére a btk. 92. §-át alkalmazta, mihez képest ennek a vádlottnak büntetését pénzbüntetésben állapította meg.

Kelt Marosvásárhelyen, 1910. évi július hó 2-ik napján. P. H.

Ternovszky Béla sk. elnök. Bocskor Antal sk. elnök.

Sz. 2820—1910. bftd. Végzés.

A II-od bírói ítélet érdekelt felekkel közöltetik azzal, hogy az ellen Kövecsi Domokos és ifj. Boriszák Márton a Bp. 430. §. alapján a Bp. 386. §-ában felsorolt okokból a kézbesítéstől számított 8 nap alatt semmiségi panasszal élhetnek.

A kir. törvényszék, mint büntető bíróságnak Székelyudvarhelyen, 1910. évi július hó 21-én tartott üléséből.

Graffius, elnök h.

Dr. Szabó, jegyző.

Az elismert Legjobb Legelterjedtebb	Magyar napilap
„AZ UJSÁG”	
Szerkesztőség és kiadóh.: Budapest, Rákóczi u. 54	
Főmunkatársak: Herczeg Ferencz, Kenedi Géza, Köbor Tamás, Kozma Andor.	
Felelős szerkesztő: Gajári Ödön.	
Szerkesztő társ: Dr. Ágai Béla.	
Egy évre . 28—K.	Negyedévre . 7—K.
Fél évre . 14—	Egy hónapra 2-40—

Szám. 19—910.

Árlejtségi hirdetés.

A vármegyei közkórháznál 1911 évre szükséges 570 köbméter tüzifa beszerzése céljából árlejtségi hirdetnek. A szállítandó famennyiség száraz, hasábos kemény bükkfa kell, hogy legyen. Ajánlatok 200 köbméter mennyiségre is elfogadhatnak.

Vállalkozni ohajtók kötelesek 1 koronás bélyeggel ellátott írásbeli zárt ajánlatukat 50 korona bánatpénzrel ellátva folyó évi szeptember hó 19-én déli 12 óráig hozzám annális inkább beadni, mert a később érkezett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az árlejtségi tárgyalás a kórházi iroda helyiségében f. évi szeptember 20-án d. e. 10 órakor fog megtartatni, hol a feltételek is meg tudhatók.

Székelyudvarhely 1910 szept. 2-án.

Dr. Imreh Domokos
kórh. ig. főorvos.

A Nagydalon 9 hold haszonbérbe

kiadó. Értekezhetni Biró Sándor ref. koll. tanárnaál.

Sz. 426—1910. vhtd.

Árverési hirdetés.

Alulírott bir. végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az udvarhelyi kir. törvényszéknek 1910. évi 3148/p sz. végzése következtében Dr. Pál Ernő ügyvéd által képviselt udvarhelyi Zálogkölcson-intézet javára 130 kor. s járulékaik erejéig 1910. évi július hó 27-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 840 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: tehének és széna nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oklándi királyi járásbíróóság 1910. évi V. 244/2. számú végzése folytán 130 korona tökekövetelés ennek 1910. évi május hó 23-ik napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 83 kor. 66 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Abásfalván alpereseknél leendő megtartására 1910. évi szeptember hó 26-ik napjának, délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az előverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi XL. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Oklánd, 1910. évi szept. hó 6-án.

Pollák Ignác, kir. bir. végrehajtó.

Őszi bükköny, Szent János rozsvetés

vezetés céljára beszerezhető Szőlősi Samu szeszgyáronál Székelyudvarhelyt amíg a készlet tart, métermázsánként 18 kor-ért

Füszerezésbe egy év tanulóknak

felvétetik. — Czim a kiadóhivatalban meg tudható

Intelligens háznál, (a hol zongora is teljes ellátásba felvételnek, Czim a kiadóhivatalban.

Szám. 429—1910. végreh.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az udvarhelyi kir. törvényszéknek 1910. évi 3147 számú végzése következtében Dr. Pál Ernő ügyvéd által képviselt udvarhelyi Zálogkölcson-intézet javára 200 Kor. s jár. erejéig 1910. évi július hó 27-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 640 koronára becsült következő ingóságok u. m.: széna, székér és tehének nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbíróóság 1910 ik évi V. 245/2 sz. végzése folytán 200 K. tökekövetelés ennek 1910 évi április hó 8-napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 93 kor. 01 fill. bíróság már megállapított költségek erejéig, Abásfalván alpereseknél leendő megtartására 1910. évi szeptember hó 26-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik, és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet, ígérőknek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az előverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták, és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Oklánd 1910. évi szept. hó 6-án.

Pollák Ignác, kir. bir. végreh.

A tanév küszöbén értesítem az igen tisztelt szülőket, hogy úgy mint eddig is a rendes elméleti ének és zongora oktatást szeptember hó 1-től kezdődőleg tovább folytatom, amelyekre a tanulók — fiúk vagy leányok — bármikor a Petőfi-utca 31 sz. alatti lakásomon jelentkezhetnek. Tandíj megállapodás szerint. — Tisztelettel

Özv. Mihálovits Béláné

tanárna

Szenkovits János utódánál

Székelyudvarhelyt

készen

Férfi és fiu ruhák

Fehérnemtek

Felöltők

Kosztímők

Blouzák

Czipők, kalapok

óriási választékban és legjutányosabban kaphatók.

Sz. 887—1910. végreh.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti kir. keresk. és váltó törvényszéknek 1910. évi 52135 sz. végzése folytán Dr. Glücklick Emil ügyvéd által képviselt Egyesült téglá és cementgyár r. t. javára 513 kor. 45 fill. s jár. erejéig 1910 évi május hó 20-án kielég. végrehajtás utján lefoglalt és 1210 koronára becsült cement-lapos és kupás fedélcserépek, cement cserép készítőgép, láda, asztal és szárító rámpák nemkülönbön cementvájuk nyilvános bírói árverésen eladatnak.

Mely árverésnek sz. udvarhelyi kir. bíróság 1910. V. 326/5 sz. végzése folytán 513 kor. 45 fill. s egyéb járulékaik erejéig Bikafalván a helyszínén való megtartására 1910. évi szeptember hó 20-ik napjának délután 2 órája határidőül kitűzetik, s ahhoz venni szándékozók azzal hivatnak meg hogy az érintett ingóságok az 1881 évi LX. t.-cz 107 és 108 §-sai értelmében a legtöbbet ígérőknek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Székelyudvarhely, 1910. szeptember hó 2.

Nagy Lajos, kir. bir. végrehajtó.

Pályázat gazdasszonyi állásra.

A helybeli főreáliskola internátusánál a gazdasszonyi állás betöltendő, melyre olyan intelligens nő kerestetik, aki 30—40 év körüli s a gazdasszonyság minden ágában jártas.

Fizetés évi 600 korona és teljes ellátás, lakás. Akik ezen állást elfoglalni óhajtják, hatósági, erkölcsi bizonyítvánnyal felszerelt kérésüket f. hó 15-ikéig adják be az igazgatósághoz. Az állás azonnal elfoglalandó.

Az igazgatóság.

Raktáros

„Dreher“ sörnek

kerestetik. Kérdések intézendők

Dichler Gyulához. Főraktár Segesvár

Szám 7467—909. tlkv.

Árverési hirdetésnyi kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Tamás Balázs székelyudvarhelyi lakosnak végrehajtónak Beke Ferencz és Beke Ferenczné székelyudvarhelyi lakosok végrehajtást szenvedők elleni 41 korona 11 fillér tőke és jár. iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék területén levő és a székelyudvarhelyi 69 sz. tjkvben. A + 5 és 6 rsz. alatt végrehajtást szenvedők nevében álló ingatlanokra és pedig a 146 hrsz. ingatlanra 2400 K. a 147 hrsz. ingatlanra 30 K. és a 147/7 hrsz. ingatlanra 30 K. kikiáltási árban ezennel megállapított kikiáltás árban az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1910 évi október hó 3 ik napjának d. e. 9 órájakor ezen tkvi. hatóság árverési szobájában megtartandó nyilvános árverésen el fognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni.

A m. kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhely 1910 július 17-én.

Zsoldos Benő s., k., kir. társági albiró.

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságú PORTLANDCEMENTET ajánl olcsó áron a

PORTLAND GEMENTGYÁR BRASSÓ

Itt helyben kapható RÖSLER és GÁBOR cégénél